

УДК 94 (476-15) «1926/1936»

К.С. Разуванова

ДЗЕЙНАСЦЬ БЕЛАРУСКАГА ІНСТЫТУТА ГАСПАДАРКІ І КУЛЬТУРЫ НА ТЭРЫТОРЫІ ПАЛЕСКАГА ВАЯВОДСТВА (1926–1936 гг.)

Артыкул прысвечаны гісторыі стварэння і дзейнасці лакальных арганізацый Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры на тэрыторыі Палескага ваяводства ў міжваенны перыяд. У артыкуле аналізуюцца асноўныя праблемы і асаблівасці дзейнасці інстытута ў рэгіёне, а таксама разглядаецца сацыяльны склад гурткоў арганізацыі ў кантэксце асаблівасцей самога рэгіёна. Акрамя характарыстыкі адносін польскіх мясцовых уладаў да дзейнасці арганізацыі, адзначаюцца прычыны слабасці яе ўплыву ў рэгіёне, а таксама ўзнікаюцца пытанне аб прыналежнасці мясцовых гаспадарчых аб'яднанняў да інстытута і праблема іх вызначэння.

Уводзіны

Гісторыя дзейнасці Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры (БІГіК) як адной з найбольш значных культурна-асветных арганізацый на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў міжваенны перыяд да гэтага часу застаецца маладаследавана праблемай. Нягледзячы на шматлікія архіўныя матэрыялы (фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, Дзяржаўных архіваў Гродзенскай і Брэсцкай абласцей, Занальнага дзяржаўнага архіва ў г. Маладзечна, Беларускага Дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва, аддзела рэдкіх кніг і рукапісаў Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Я. Коласа), значную колькасць перыядычных выданняў, што захаваліся з тых часоў і падаюць даволі яснае ўяўленне аб спецыфіцы і асноўных кірунках дзейнасці дадзенай установы, на сённяшні дзень існуюць толькі асобныя працы, прысвечаныя гэтай праблеме (у асноўным гэта даследаванні польскіх навукоўцаў) [1; 2]. Што ж датычыцца прац па гісторыі ўзнікнення і дзейнасці асобных рэгіянальных структур інстытута, то тут давядзецца адзначыць імя толькі аднаго беларускага даследчыка – А.Ф. Вашкевіча, чые артыкулы прысвечаны асветленню найбольш яркіх фактаў дзейнасці асобных рэгіянальных структур Беларускай хрысціянскай дэмакратыі і Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў цэлым [3; 4].

Багаты матэрыял архіўных фондаў, а таксама інфармацыя, змешчаная на старонках тагачасных перыядычных выданняў, дазваляюць разгледзець асаблівасці дзейнасці БІГіК на тэрыторыі Палескага ваяводства шляхам даследавання наступных праблем:

- спецыфіка адукацыйнай палітыкі польскай адміністрацыі ў дачыненні да беларускай нацыянальнай меншасці і яе ўплыў на асаблівасці развіцця культурна-асветных працэсаў на тэрыторыі рэгіёна;
- асаблівасці ўзнікнення і дзейнасці гурткоў БІГіК на тэрыторыі Палескага ваяводства;
- праблема вызначэння прыналежнасці кааператыўных гаспадарчых арганізацый рэгіёна да БІГіК.

Спецыфіка развіцця культурна-асветнага руху на тэрыторыі Палескага ваяводства

Аналіз асобных фондаў Дзяржаўнага архіва Брэсцкай вобласці (ф. 1 – Палеская ваяводская ўправа, ф. 59 – Папячыцельства Брэсцкай школьнай акругі, ф. 115 – Грамадскія арганізацыі моладзі Палескага ваяводства, ф. 116 – Палітычныя партыі

Палескага ваяводства, ф. 263 – Саюзы, камітэты, таварыствы сельскай гаспадаркі Палескага ваяводства, ф. 2156 – Дабрачынныя і культурна-асветныя арганізацыі, таварыствы Палескага ваяводства), а таксама ф. 880 Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь («Беларускі інстытут гаспадаркі і культуры») дазваляюць зрабіць наступныя высновы наконт спецыфікі развіцця культурна-асветнага руху і існавання адпаведных арганізацый на тэрыторыі Палескага ваяводства (паветы Брэсцкі, Драгічынскі, Кобрынскі, Косаўскі, Кашырскі, Лунінецкі, Пінскі, Пружанскі, Столінскі).

Па-першае, разглядаючы лакалізацыю мясцовых суполак БГіК, неабходна адзначыць, што яны размяшчаліся на самым паўночным захадзе рэгіёна (Пружанскі і Косаўскі паветы); на поўдні ваяводства трывалае распаўсюджанне атрымала дзейнасць украінскага таварыства «Прасвіта»; праца Таварыства беларускай школы даволі раўнамерна ахоплівала цэнтральную і паўночна-заходнюю частку ваяводства. Такое тэрытарыяльнае размяшчэнне нацыянальных арганізацый – украінскай і беларускіх – тлумачыцца адпаведным нацыянальным складам рэгіёна (цікавай ілюстрацыяй у дадзеным кірунку побач з лічбамі перапісаў насельніцтва можа быць статыстыка нацыянальнага прадстаўніцтва ў мясцовых выбарных органах, адпаведна з якой большасць прадстаўнікоў-украінцаў прыпадае якраз на Брэсцкі, Кобрынскі, Драгічынскі і Кашырскі паветы), а таксама лакалізацыяй цэнтраў названых арганізацый (дадзены фактар з’яўляецца неабходным для ўліку пры аналізе тэрытарыяльнага размяшчэння суполак беларускіх нацыянальных арганізацый – так, нягледзячы на даволі раўнамернае прадстаўніцтва беларусаў у мясцовых органах Пружанскага, Косаўскага, Пінскага, Столінскага і Лунінецкага паветаў, найбольшая колькасць рэгіянальных суполак беларускіх нацыянальных культурна-асветных арганізацый прыпадае менавіта на Косаўскі і Пружанскі паветы як найбліжэйшыя да Вільні) [5].

Па-другое, асноўную масу нават кіраўніцтва суполак БГіК складала сялянства або дробныя чыноўнікі, што тлумачыцца адсутнасцю нацыянальных сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў (пераважную большасць пачатковых і сярэдніх навучальных устаноў складалі дзяржаўныя і прыватныя польскія, а таксама яўрэйскія школы і гімназіі). Так, паказальным з’яўляецца факт, што ўжо нават у пачатку 1930-х гадоў сярод навучэнцаў Дзяржаўнай настаўніцкай семінарыі ў Пружанах у 1931/1932 навучальным годзе не было ніводнага беларуса [6]; сярод навучэнцаў дзяржаўных настаўніцкіх курсаў у Брэсце (па дадзеных на 30 студзеня 1931 г.) адзначаны толькі 4 беларусы (супраць 56 палякаў) [7]. Дарэчы, менавіта гэтым можна растлумачыць перавагу ўплыву сярод прадстаўнікоў суполак інстытута Беларускага сялянскага саюза (БСС) (па дадзеных паліцыі, большасць з лідэраў мясцовых гурткоў арганізацыі або належалі да БСС, або былі асабіста знаёмыя з яго прадстаўнікамі і падтрымлівалі праграмныя палажэнні партыі), а не Беларускай хрысціянскай дэмакратыі [8].

Умовы і асаблівасці дзейнасці гурткоў Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры на тэрыторыі Палескага ваяводства

Найбольш поўныя дадзеныя аб часе стварэння і ліквідацыі, а таксама аб дасягненнях мясцовых суполак інстытута за час іх існавання змешчаны ў фондзе 1 («Палеская ваяводская ўправа») Дзяржаўнага архіва Брэсцкай вобласці. Так, за дзесяцігоддзе працы БГіК тут былі створаны 4 гурткі непасрэдна падначаленыя Віленскаму аддзелу інстытута (да пераносу Цэнтральнага ўрада з Варшавы ў Вільню ў 1927 г., пасля – непасрэдна віленскай Цэнтралі) інстытута: у Ружане (Косаўскі павет), Бакунах, Дабучыне і Бярозе-Картузскай (Пружанскі павет). Спробы стварыць гурткі арганізацыі ў в. Паўловічы Пружанскага павета (у 1927 г.), а таксама в. Сянькевічы Косаўскага павета (у 1936 г.) поспехаў не мелі [9; 10].

На жаль, архіўныя фонды амаль не захавалі матэрыялаў аб дзейнасці гэтых лакальных устаноў, створаных непасрэдна яе членамі. Асноўная інфармацыя ўтрымліваецца ў справаздачах павятовых стараст і паліцыі. Так, згодна з імі, гурткі Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры на тэрыторыі Палескага ваяводства ўзніклі па ініцыятыве вядомай дзяячкі Беларускага сялянскага саюза Кацярыны Стоўбнік, якая ў сярэдзіне 20-х гг. працавала настаўніцай у Пружаных [11].

Архіўныя матэрыялы дазваляюць скласці ўяўленне аб часе існавання названых гурткоў:

- м. Ружана Косаўскага павета: 15 кастрычніка 1926 г. – 24 верасня 1928 г.;
- в. Бакуны Пружанскага павета: 6 красавіка 1927 г. – 1 жніўня 1930 г. (старшыня Ян Лапука, скарбнік Павел Шабуня, сакратар Канстанцін Каральчук);
- в. Дабучын Пружанскага павета: 13 верасня 1927 г. – 17 кастрычніка 1930 г. (старшыня Рыгор Кураўскі, скарбнік Васіль Саўчыц, сакратар Пётр Ячычка, бібліятэкар Аляксандр Кот);
- м. Бяроза-Картузкая Пружанскага павета: 8 чэрвеня 1927 г. – 28 красавіка 1931 г. (старшыня Андрэй Пазняк, скарбнік Францыск Оліхвер, сакратар Аляксандр Ляўковіч) [12, л. 2; 13, л. 1, 26, 64; 14, л. 396].

Ва ўсіх выпадках падаюцца даты афіцыйнага ўключэння і выключэння гурткоў з ваяводскага рээстра палітычных партый і грамадскіх арганізацый, аднак фактычна ўсе яны былі арганізаваны ў другой палове 1926 г.

Сярод пералічаных гурткоў найменшая колькасць дадзеных захавалася аб дзейнасці ружанскага гуртка: акрамя часу існавання, няма ніякіх іншых сведчанняў (ні імёнаў членаў праўлення, ні сведчанняў аб працы). Дарэчы, адсутнасць сярод матэрыялаў фондаў справаздач лакальных арганізацый (за выключэннем адзінага сведчання ад імя праўлення гуртка ў в. Дабучын), а таксама паведамленняў аб выніках іх дзейнасці на старонках перыядычных выданняў таго часу вымушаюць пагадзіцца з фармулёўкамі мясцовых уладаў аб фактычнай бяздзейнасці гурткоў на тэрыторыі ваяводства. Яскравым пацвярджэннем гэтай высновы з'яўляецца адзіная справаздача аб дзейнасці гуртка ў в. Дабучын, у якой старшыня Г. Кураўскі паведамляе, што за год (з 1 студзеня 1929 г. па 1 студзеня 1930 г.) гуртком былі здзейснены толькі 2 тэатральныя пастаноўкі сумесна з «Кулькай Рольнічай» – суполкай, сувязяў з якой Цэнтральны ўрад БГіК, а таксама беларускія нацыянальныя перыядычныя выданні кшталту «Беларускай Крыніцы» раілі пазбягаць; касавае кніга не вялася ў сувязі з адсутнасцю трывалых грашовых паступленняў (гурток існаваў толькі на членскія складкі); бібліятэка папаўнялася выключна за кошт ахвяр членаў гуртка. Дарэчы, толькі гурток у Дабучыне меў уласную бібліятэку, праводзіў гадавыя сходы членаў (у 1929 г. іх налічвалася 16 чалавек) і нават накіраваў прадстаўніка-дэлегата ў Цэнтральны ўрад інстытута (гутарка ідзе аб скарбніку гуртка Васілю Саўчыцу) [13, л. 26].

Адной з прычын слабасці пазіцый БГіК на тэрыторыі Палескага ваяводства (побач з ужо названай спецыфікай сацыяльнай базы) стала адсутнасць усялякіх сувязяў і дапамогі мясцовым гурткам ад віленскай Цэнтралі, што падкрэслівалася членамі названых гурткоў і можа быць растлумачана ўсё тымі ж аб'ектыўнымі фактарамі: адсутнасцю крыніц папаўнення ўласных актыўных нацыянальных кадраў (адсутнасць на тэрыторыі ваяводства нацыянальных навучальных устаноў), а таксама значнай адлегласцю ад Вільні (Цэнтральны ўрад не мог аказваць дзейсную метадычную і матэрыяльную дапамогу ў сувязі з уласнай абмежаванасцю ў грашовых і людскіх рэсурсах). Трэба таксама дадаць, што ад самага пачатку дзейнасці гурткі інстытута знаходзіліся пад пільным наглядам з боку польскіх уладаў, што тлумачыцца жаданнем пазбегнуць пашырэння на тэрыторыі ваяводства радыкальнага нацыянальнага руху.

Так, сярод архіўных фондаў змяшчаецца паведамленне паліцыі аб выкрыцці выпадку адпраўкі для бібліятэкі-чытальні гуртка БГіК у Дабучыне канверта з выданнямі Камуністычнай партыі Заходняй Украіны. Дадзены факт дазволіў паліцыі ўзяць пад кантроль кіраўніцтва гуртка і паўплываў на рашэнне аб спыненні яго дзейнасці [12, л. 5]. Больш за тое, у паліцэйскіх характарыстыках вядомых дзеячаў гурткоў інстытута пастаянна адзначаліся іх магчымыя сувязі з Камуністычнай партыяй Заходняй Беларусі, з БСС і асабіста Ф. Ярэмічам, Беларускай сялянска-работніцкай грамадой і Міжнароднай арганізацыяй дапамогі рэвалюцыі (пры гэтым падкрэслівалася адсутнасць адпаведных рэальных фактаў) [12, л. 2; 8].

Праблема вызначэння прыналежнасці да БГіК кааператыўных гаспадарчых арганізацый рэгіёна

Нарэшце, адной з найбольш складаных праблем у гісторыі дзейнасці Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры не толькі ў Палескім ваяводстве, але і ў Заходняй Беларусі ў цэлым з'яўляецца пытанне стварэння на тэрыторыі рэгіёна кааператыўных гаспадарчых арганізацый і іх прыналежнасць да інстытута. Архіўныя фонды захавалі матэрыялы аб стварэнні і дзейнасці на тэрыторыі ваяводства шэрагу гаспадарчых арганізацый кааператыўнага тыпу, пачынаючы ад простых аб'яднанняў сумеснай апрацоўкі глебы да сапраўдных гаспадарчых суполак, якія ўключалі таксама сумесныя пераапрацоўчыя прадпрыемствы і крамы. Тым не менш існуе праблема іх ідэнтыфікацыі па пытанні стваральнікаў пэўнай арганізацыі ці групы. Так, сярод матэрыялаў фонда 58 Дзяржаўнага архіва Брэсцкай вобласці («Гандлёва-прамысловыя і гандлёва-сельскагаспадарчыя кааператывы і таварыствы Палескага ваяводства») захавалася вялікая колькасць заяў на стварэнне гаспадарчых кааператываў рознага кірунку, а таксама справаздач аб іх дзейнасці, якія па часе сваёй выдачы прыпадаюць на перыяд дзейнасці на тэрыторыі ваяводства гурткоў БГіК. Аднак, зыходзячы з іх зместу, выявіць сувязі кааператыва (створанага як на тэрыторыі Палескага ваяводства, так і ў Заходняй Беларусі ў цэлым) з гурткамі БГіК няма магчымасці (ні ў графе «заснавальнікі», ні ў графе «ўплыў» інстытут не адзначаны) [15]. Больш за тое, у метадычных рэкамендацыях, выдадзеных у канцы 1920-х гг. у Вільні, аб правілах заснавання кааператыўных суполак (у тым ліку з надрукаванымі бланкамі заяў на стварэнне спажывецкіх і сельскагаспадарчых груп) БГіК ніякім чынам не ўзгадваецца [16; 17; 18]. Нават выданне «Земляробская чытанка» значнага дзеяча інстытута А. Клімовіча – пастаяннага аўтара сельскагаспадарчых рубрык у перыядычных выданнях таго часу і рэдактара-выдаўца часопіса «Самапомач» (яго прыналежнасць да БГіК таксама выклікае шэраг пытанняў) – ніякім чынам не ўзгадвае ролю і дасягненні інстытута ў стварэнні гаспадарчых арганізацый, аднак рэкамендуе дасылаць свае пытанні ў стварэнні і развіцці кааператываў на тагачасны адрас інстытута (Вільня, вул. Людвісарская, 1–19) [19].

Тым не менш неабходна адзначыць, што дзеячы БГіК усё ж праводзілі пэўную працу па арганізацыі гаспадарчых суполак калектыўнай працы (можна гаварыць аб ўдзеле ў гэтым працэсе толькі асобных дзеячаў, а не самога гуртка). Так, напрыклад, архіўныя фонды за 1928–1929 гг. захавалі матэрыялы перапіскі жыхароў м. Бяроза-Картузская з павятовымі і ваяводскімі ўладамі аб заснаванні ў мястэчку саюза сельскіх гаспадароў (сярод заснавальнікаў – імя сакратара гуртка БГіК Аляксандра Ляўковіча і сваяка скарбніка гуртка інстытута Францыска Оліхвера – Марціна Оліхвера; арганізацыя, на жаль, так і не была зарэестравана) [14]. Адначасова на старонках перыядычных выданняў («Беларуская Крыніца», «Самапомач») час ад часу размяшчаліся публікацыі аб заснаванні членамі мясцовых гурткоў БГіК кааператыўных суполак або рашэнні праўленняў асобных гурткоў аб аказанні дапамогі

ўжо існуючым у наваколлі кааператывам (яскравым прыкладам можа быць рашэнне членаў гуртка в. Лядкі Стаўбцоўскага павета падтрымаць новы кааператыў, створаны ў вёсцы пры пасрэдніцтве кааператыва «Поўня» суседняй в. Браносава) [20].

Заклучэнне

За перыяд свайго існавання (1926–1936 гг.) і плённай працы на ніве развіцця культуры, асветы і пашырэння кааператыўнага руху Беларускі інстытут гаспадаркі і культуры здолеў стварыць на тэрыторыі Палескага ваяводства чатыры ўласныя гурткі. Пры гэтым неабходна адзначыць, што пазіцыі інстытута ў рэгіёне былі значна слабейшымі, чым у іншых ваяводствах Заходняй Беларусі, а створаныя гурткі даволі хутка былі закрыты мясцовымі ўладамі.

Дадзеныя высновы неабходна тлумачыць не адсутнасцю жадання і імкнення насельніцтва рэгіёна да працы на ніве развіцця нацыянальнай культуры і гаспадаркі (даказам гэтага з'яўляюцца значныя пазіцыі ў рэгіёне ТБШ, лік сяброў у існаваўшых гуртках БГІК), а такімі аб'ектыўнымі прычынамі, як спецыфічнае становішча сістэмы адукацыі рэгіёна, адсутнасць кантролю і падтрымкі з боку Цэнтральнага ўрада БГІК, а таксама пастаяннае супрацьдзеянне мясцовых уладаў ініцыятывам членаў гурткоў інстытута.

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

1. Гамулка, К. Дзейнасць Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры (1926–1937) / К. Гамулка // Беларускі каляндар. – 1991. – С. 140–145.
2. Moroz, M. Białoruski Instytut Gospodarki i Kultury w północno-wschodnich województwach Drugiej Rzeczypospolitej (1926–1937) / M. Moroz // Białoruskie Zeszyty Historyczne. – 2000. – № 14. – С. 125–147.
3. Вашкевіч, А.Ф. Гарадскія і местачковыя арганізацыі Беларускай Хрысціянскай Дэмакратыі і Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры (1921–1939 гг.) / А.Ф. Вашкевіч // Гарады Беларусі ў кантэксце палітыкі, эканомікі, культуры / зб-к навук. арт. / ГрДУ імя Я. Купалы ; рэдкал.: І.П. Крэнь, І.В. Соркін (адк. рэд.) [і інш.]. – Гродна, 2007. – С. 198–201.
4. Вашкевіч, А.Ф. Лакальныя структуры Беларускай Хрысціянскай Дэмакратыі і Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры (1926–1936 гг.) / А.Ф. Вашкевіч // Веснік ГрДУ. Сер. 1. – 2008. – № 3 – С. 36–40.
5. Sejmiki i wydziały powiatowe : Отчеты Полесского воеводы, поветовых старост о белорусском общественно-политическом движении на территории Полесского воеводства за 1922–1933 гг. // Дзяржаўны архіў Брэсцкай вобласці (ДАБВ). – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 47. – Арк. 88.
6. Statystyka seminarjalnych egzaminów dojrzałości : статистические сведения о количестве учащихся средних учебных заведений в Брестском школьном округе за 1925–1936 гг. // ДАБВ. – Фонд 59. – Воп. 2. – Спр. 1131. – Арк. 5.
7. Sprawozdanie : отчеты инспектора попечительства Брестского школьного округа о результатах обследования работы учительских семинарий и курсов за 1925–1936 гг. // ДАБВ. – Фонд 59. – Воп. 3. – Спр. 983. – Арк. 16–17.
8. Wykaz wybitniejszych działaczy ukraińskich, białoruskich i monarchistów rosyjskich na terenie pow. Prużańskiego : списки выдающихся белорусских и украинских политических деятелей и русских монархистов, находящихся на территории Полесского воеводства. – 10 арк. // ДАБВ. – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 1374.

9. Wykaz : Сведения о размещении политических партий и общественных организаций на территории Полесского воеводства за 1927 г. – // ДАБВ. – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 320. Арк. 8.
10. Письмы з вёскі // Беларуская Крыніца. – 1936. – № 41. – 11 кастрычніка. – С. 4.
11. Białoruskie instytucje i organizacje kulturalno-oświatowe i społeczne : Устав и сведения о деятельности Товарищества «БИХиК». // ДАБВ – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 988. – Арк. 14.
12. Сведения и донесения косово-полесского, пружанского поветовых старост о политической деятельности БИХиК. // ДАБВ. – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 760. – 5 арк.
13. Отчеты и донесения поветовых старост Полесского воеводства о состоянии, деятельности и ликвидации легальных общественных организаций и профсоюзов. // ДАБВ. – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 743. – 89 арк.
14. Решения полесского воеводы и переписка с поветовыми старостами о регистрации, легализации и ликвидации общественных организаций, уставы, протоколы организационных собраний и сведения о деятельности и составе правлений последних. // ДАБВ. – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 64. – 545 арк.
15. Сведения о состоянии, деятельности и составе правлений кооперативных организаций, находящихся на территории Полесского воеводства за 1930 г. // ДАБВ. – Фонд 1. – Воп. 9. – Спр. 1260. – 106 арк.
16. Васіленя, А. Залажэньне спажывецкага каапэратыву на вёсцы / А. Васіленя. – Вільня, 1929. – 16 с.
17. Васіленя, А. Спажывецкі каапэратыў і праца ў ім / А. Васіленя. – Вільня, 1928. – 36 с.
18. Акінчыц, Ф. Аграрна-коопэратыўная палітыка будучыні / А. Акінчыц. – Вільня, 1936. – 36 с.
19. Klimovič, A. Ziemiarskaja čytanka. 1-ja častka / A. Klimovič. – Vilnia, 1932. – 148 s.
20. 3 дзейнасьці Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры // Беларуская Крыніца. – 1936. – № 13. – 22 сакавіка. – С. 1–2.

Razuvanova K.S. The activity of the Belarusian institute of economy and culture in the territory of the Poleski region (1926–1936)

The article is devoted to the history of creation and activity of local departments of the Belarusian institute of economy and culture at the territory of the Poleski region during between war period. The article analyzes the most important problems and peculiarities of activity of the institute at the territory of the region, describes social staff of departments of the organization in connection with the peculiarities of the region. It also characterize the attitude of polish local authorities to the activity of the organization, analyzes the problem of appurtenance of local economical groups to the institute.

Рукапіс паступіў у рэдкалегію 17.05.10